



Op het stoute stoeltje!

STRAFFEN, HOE GA JE DAARMEE OM?

Mag er worden gesnoept en hoe laat moet je kleinkind naar bed? Afspraken maken over dagindeling en voeding zijn vrij normaal als je gaat oppassen. Maar hoe zit het met straffen? Wat spreek je af en wat voor straf kun je geven? Zette je zelf je kind misschien op het 'stoute stoeltje' of stuurde je het naar de gang, je dochter of zoon kan daar als ouder heel anders over denken. TROTS sprak grootouders over hun ervaringen en vroeg orthopedagoog Mariëlle Beckers hoe je dit het best aanpakt.

“Mijn schoondochter was de deur nog niet uit, of onze kleinzoon Noud van twee kreeg ineens een enorme driftbui. Alles was nee, nee, nee.” Jetty en haar man, één zoon en één kleinzoon, passen af en toe een dag op Noud. Zo ook twee maanden geleden. “We aten een boterhammetje en Noud maaide met één klap zijn glas melk van tafel. ‘Noud geen melk’, zei hij triomfantelijk, terwijl hij, zijn kinderstoel en de grond onder de melk zaten. Mijn man en ik keken elkaar vertwijfeld aan. Hoe moesten we hiermee omgaan? Zo’n situatie hadden we nog niet meegemaakt. Eerder was Noud alleen maar zoet geweest. Zelf zouden we hem naar de gang hebben gestuurd, zoals we ook met onze eigen zoon vroeger deden. Maar we wisten niet hoe lang dat kon bij zo’n kleintje en eigenlijk ook niet of zijn ouders het daarmee eens zouden zijn, want we hadden het nooit eerder over straffen gehad. Uiteindelijk belde mijn man onze schoondochter op voor advies. Gelukkig maar, want een time out was uit den boze. We moesten Nouds gedrag negeren en ze raadde ons aan een liedje met hem te zingen. Op die manier zou zijn boze bui snel afzwakken. Niet meteen onze aanpak, maar het werkte wel.”

Duidelijk vertellen wat je verwacht

Volgens Mariëlle Beckers, orthopedagoog bij Buro Bloei, een slimme zet van de grootouders van Noud. “Stoute stoeltjes, time-outs en stickers zijn eigenlijk niet meer van deze tijd. Het laatste jaar is er een kentering zichtbaar in de opvoedkunde, waarin het geven van straf of een beloning uit zwang raakt. Veel ouders zijn bezig met deze zogenaamde unconditional parenting, gebaseerd op de boeken van pedagoog Alfie Kohn. Het is opvoeden zonder belonen en straffen, omdat steeds vaker blijkt dat dat op de lange termijn niet werkt. ‘Als je je bord niet leeg eet, krijg je geen toetje’, is nu effectief, je dwingt gehoorzaamheid af, maar het verbetert niet zijn eetgewoonten van morgen. Kinderen gaan gewenst gedrag vertonen om een sticker te verdienen of een strafje te vermijden, in plaats van dingen

te doen omdat het het juiste is of het leuk is om te doen. Bovendien krijgt het kind het idee dat er voorwaarden verbonden zijn aan het verkrijgen van de liefde van de (groot) ouder. Belonen wordt gezien als het geven van liefde wanneer het kind iets goed doet, straf als het onthouden van liefde wanneer het kind iets ‘fout’ doet. Het is de bedoeling dat het kind die onvoorwaardelijke liefde altijd voelt, ook als het iets doet wat misschien niet zo gewenst is. Ik zeg niet dat je nooit meer mag berispen of belonen, want een complimentje geven is officieel ook al een vorm van belonen. Maar beter is om duidelijk te vertellen wat je van het kind verwacht. Roep niet ‘niet rennen door de gang!’, maar ‘rustig lopen!’”

Hanneke: ‘Afen toe kan ik het niet over mijn hart verkrijgen net zo streng te zijn als mijn dochter’

De dochter van Gerard en Tine maakte duidelijke afspraken over de opvoeding en het straffen, toen Gerard en Tine, evenals de andere opa en oma, vijf jaar geleden een vaste oppasdag kregen voor kleindochter Sanne (nu 5). Inmiddels passen ze ook op Lisa (3). “Onze kleinkinderen worden opgevoed volgens het Triple P-principe”, legt Gerard uit. “Dat gaat uit van een positieve benadering, met veel complimenten, vaste regels en belonen in plaats van straffen. Een leuke manier vind ik, want het vereist net even een andere benadering. Bovendien hebben onze kleindochters er baat bij. Ze zijn van nature vrij druk en waarschijnlijk heeft de oudste ADHD, maar juist omdat we allemaal dezelfde manier hanteren, dus ook de ouders van onze schoonzoon, is het voor de kinderen duidelijk.” Mariëlle Beckers beaamt dat het belangrijk is de lijnen van de opvoeding vast te stellen, als een grootouder meer dan

ORTHOPEDAGOOG MARIËLLE BECKERS

‘Steeds vaker blijkt dat **STRAFFEN** op de lange termijn niet werkt’

een dag in de week oppast, omdat die dan ‘mede-opvoeder’ wordt. “Er komen steeds meer nieuwe inzichten over opvoeden. Zoals ‘attachement parenting’ ofwel ‘natuurlijk ouderschap’ dat stelt dat een kind behoefte heeft aan vertrouwen, empathie en genegenheid en dat ouders moeten helpen bij de ontwikkeling van deze eigenschappen. Daarbij worden baby’s maandenlang gedragen in een draagzak en laat je ze helemaal niet meer huilen. Als grootouder kan dat best ver van je afstaan. Immers, vroeger zeiden we: laat maar huilen, het valt vanzelf weer in slaap. Zelfs nu zijn er consultatie-artsen die dit adviseren. Maar dat is een gevaarlijk advies. Huilen laat een fysiologische reactie bij een baby zien: stress. Uiteindelijk geven ze het op, omdat ze uitgeput zijn. Zo zijn er steeds nieuwe inzichten die vragen om wederzijds begrip. Juist om strubbelingen te voorkomen moet je kijken in hoeverre je tot elkaar kan komen. Het is geven en nemen en goede afspraken maken.”

Ook stout zijn moet kunnen

Hanneke en Jan, twee dochters, oma en opa van Sem (6) en Cas (4) en Emma (5 maanden), zitten qua opvoeding op één lijn met hun oudste dochter, maar botsen nog wel eens met de autoritaire houding van hun jongste, Chantal. “Sem en Cas mogen absoluut geen suiker, omdat ze dat slecht vindt en Chantal is strikt met bedtijden. We proberen onze dochter daarin zoveel mogelijk tegemoet te komen, al vind ik het zielig dat de jongens nooit iets lekkers mogen. Maar af en toe kan ik het niet over mijn hart verkrijgen net zo streng te zijn als het gaat om kleine ondeugendheden. Laatst trapte Sem in zijn speelsheid een windlicht bij ons om. Het ding viel in zes stukken. Als Chantal dat had geweten, zou hij geen ‘schermtijd’ meer mogen deze week en was ze erg boos geworden. Nu heeft mijn man gewoon een nieuwe gekocht. Kinderen moeten ook gewoon stout kunnen zijn, zonder dat daar een week zonder tv tegenover staat.”

Mariëlle Beckers ziet er niet zoveel kwaad in als grootouders minder streng zijn: “Tegen ouders die bij mij in de

praktijk komen zeg ik altijd: pick your battle, overweeg welke strijd je aangaat en welke niet als het gaat om wat je belangrijk vindt in de opvoeding. Mijn moeder is een echte oma, ze heeft geen opvoedende functie. Als mijn kinderen daar zijn, krijgen ze bergen snoep en worden totaal niet bijgestuurd. Prima voor een keer. Heb je schoonouders die graag cadeaus geven? Laat ze, daar zijn het opa en oma voor. Het is immers heel bijzonder dat je kinderen familie hebben die dol op ze is. Geniet daarvan en grijp pas in als het echt uit de hand loopt. Maar of dat nodig is? Of ze nu twee of twaalf zijn, kinderen kennen feilloos de regels thuis, op school of bij opa en oma. Zelfs binnen één gezin kan de ene ouder iets minder consequent zijn dan de ander. Kids weten dat ze bij papa moeten zijn als ze nog tv willen kijken en dat ze van mama nooit de korstjes hoeven te eten of dat opa wil dat ze binnen hun schoenen uittrekken. Moeten ze bij hun grootouders op de gang of de onderste traprede zitten? Als het kind dat daar gewend is, is er niks aan de hand. Ze nemen het aan en fietsen er met het grootste gemak doorheen.”

Afleiden werkt beter

“Zo lang straffen op een normale manier gebeurt, dus zonder slaan of ander fysiek geweld, is het echt niet schadelijk. Maar nogmaals, ik denk dat straffen bij onwenselijk gedrag weinig zin heeft. Bij kleine kinderen werkt afleiden het best. ‘Kijk eens wat een rare vis’, op het moment dat de driejarige in de supermarkt dreint of ‘Wie kan er al tot tien tellen’, om een ruzie tussen twee broertjes in de kiem te smoren. En als er iemand goed is in deze aanpak, dan zijn het wel de grootouders! Ze hebben vaak meer tijd en zijn sterren in afleiden en leuke dingen doen met de kleinkinderen. Opa en oma hoeven niet om kwart over acht op het schoolplein te staan, hebben minder te maken met de stressvolle situaties van alledag en hoeven geen gedrag aan of af te leren, waar straffen bedoeld voor is. Maar bovenal beschikken ze vaak over een immens geduld en over de jaloersmakende gave de boel de boel te laten.”